

Tankebreve

B. S. Ingemann-Selskabet

November 2023

23. Årgang

Nr. 2

Adventsmøde i Bakkehuset Rahbeks Allé 23, 1801 Frederiksberg Søndag den 10. december 2023 kl. 14.00

Tilmelding nødvendig: Kontakt Helge Torm. E-mail: helge.torm@mail.tele.dk - Tlf.: 29 93 18 91

Bakkehusmuseet danner i år ramme om selskabets traditionsrige adventsmøde.

Program

Kl. 14.00: Velkomst v/formand Peter Balslev-Clausen.

Kl. 14.05: Fællessang: *Glade Jul, dejlige Jul !*

Kl. 14.10: Breve til "Den Bedste". Kirsten Jensen Holm fortæller om B. S. Ingemann og Kamma Rahbek, se næste side!

Kl. 15.00: Pause med vin, frugt og kage.

Kl. 15.10: Bogpræsentation:
Den fremmede Blomst ~ B. S. Ingemanns dannelsesrejse 1818-19.

Kl. 15.45: Afslutning v/formanden.

Kl. 15.55: Fællessang: *Dejlig er Jorden.*

F r i E n t r é

Breve til ”Den Bedste”

Ingemann og Bakkehuset hører sammen; det ved vi fra breve og biografier mv., og det skal mødet bl.a. handle om. ~ Det er længe siden at der er skrevet en bog om B. S. Ingemann, men det råder vi bod på nu. ”Den fremmede blomst ~ B. S. Ingemanns dannelsesrejse 1818-19”, skrevet af Kirsten Jensen Holm, beskriver Ingemanns eventyrlige rejse gennem Tyskland, Frankrig og Schweiz til Italien, hvor Ingemann opholder sig i mere end et år. ~ Bogen præsenteres på mødet.

B. S. Ingemann-Selskabet har siden stiftelsen i 1992 og indtil 2018 afholdt sine traditionsrige adventsmøder i Bakkehuset. Men på grund af en klækkelig forhøjelse af lejeafgiften har vi siden måttet ty til andre lokaliteter. Det har vi set stort på i år, og da flere medlemmer samtidig har efterlyst møderne i Bakkehuset, har vi i år valgt at invitere indenfor i Bakkehusets hyggelige guldalderstuer.

Ingemann og Bakkehuset hører sammen! Som ung og lovende digter var B. S. Ingemann en højt skattet gæst hos ægteparret Kamma og Knud Lyhne Rahbek. Vi kan ikke sige med sik-

kerhed, hvornår han første gang besøgte stedet, formodentlig har det været i midten af 1813.

Herude i huset på Frederiksberg hentede han støtte og inspiration til sine værker samt motivation til den dannelsesrejse, han foretog i 1818-19 sammen med den norske provst og digter Frederik Schmidt, som han havde mødt netop i Bakkehuset.

Med udgangspunkt i en samling breve mellem B. S. Ingemann og Kamma Rahbek, vil Kirsten Jensen Holm fortælle om Ingemanns relation til værtsparret i Bakkehuset i de år der leder op til hans store udenlandsfærd.

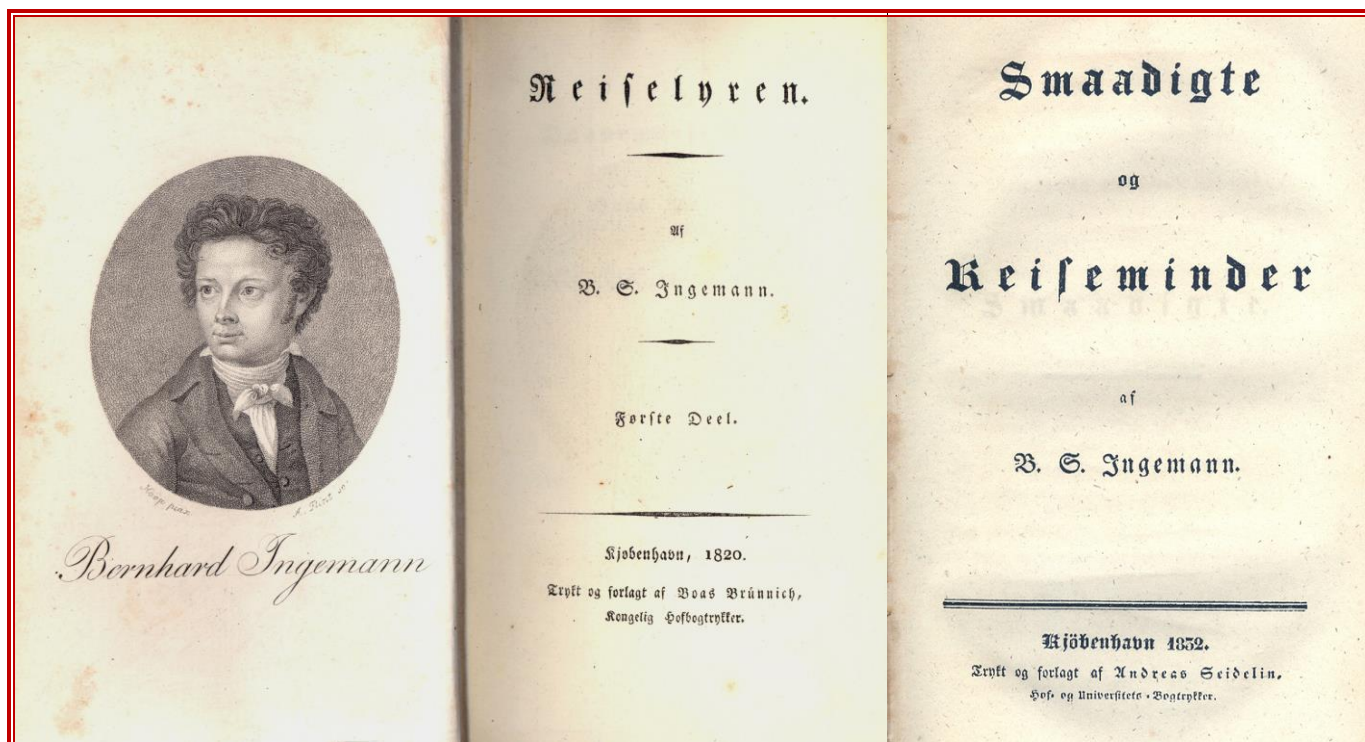

*Bakkehuset med gårdspladsen og Rahbeks mindestøtte ca. 1940
~ samt silhuet af Kamma Rahbek, tegnet af Hans Peter Hansen.*

Den fremmede blomst ~

B. S. Ingemanns dannelsesrejse 1818-19
af Kirsten Jensen Holm. Bogen om B. S. Ingemanns dannelsesrejse, som har

været undervejs i nogle år, udkommer primo december 2023 på forlaget *Multivers* og vil blive præsenteret på adventsmødet.

Ingemanns *Reiselyre* fra 1820 er en af de vigtigste kilder i Kirsten Jensen Holms bog. Herover ses et pragteksempel med forfatterens portræt. Bagest tre nodebilag til Ingemanns tekster. *Rejeminder fra Italien* indgår i *Smaadigte og Rejeminder* (1832), og denne slutter sig til *Reiselyren*.

For godt to hundrede år siden ~ i 1818 ~ drog B. S. Ingemann ud på sit livs rejse. Han var 28 år, var forlovet på 6. år, men havde samtidig svært ved at se hvilken retning hans liv skulle tage. Rejsen førte ham igennem Tyskland, Frankrig og Schweiz til Italien, og den blev både længere og dyrere end han havde regnet med.

Ved hjemkomsten gav han sine

rejseoplevelser digterisk form i *Reiselyren* fra 1820 og 12 år senere i *Rejeminder fra Italien*. Ingemanns rejsefælle, den norske provst og digter Frederik Schmidt, skrev derimod en udførlig dagbog; og derfor kan vi følge Ingemanns færd temmelig nøje. Vi kan, så at sige, se ham udefra gennem provstens dagbog og indefra gennem hans egne digte.

Frederik Schmidt (1771-1840)
- Ingemanns Rejsefælle

Kirsten Jensen Holm er sognepræst, foredragsholder, forfatter mm. og aktivt medlem af B. S. Ingemann-Selskabets bestyrelse.

Skriftseriens bind 5: *Folketær og dogmatisk ukorrekt* har Kirsten Jensen Holm som forfatter. Hun har ligeledes været konsulent på B. S. Ingemann-ruten i Sorø under danskedigter-ruter.dk, som åbnede i sommeren 2021.

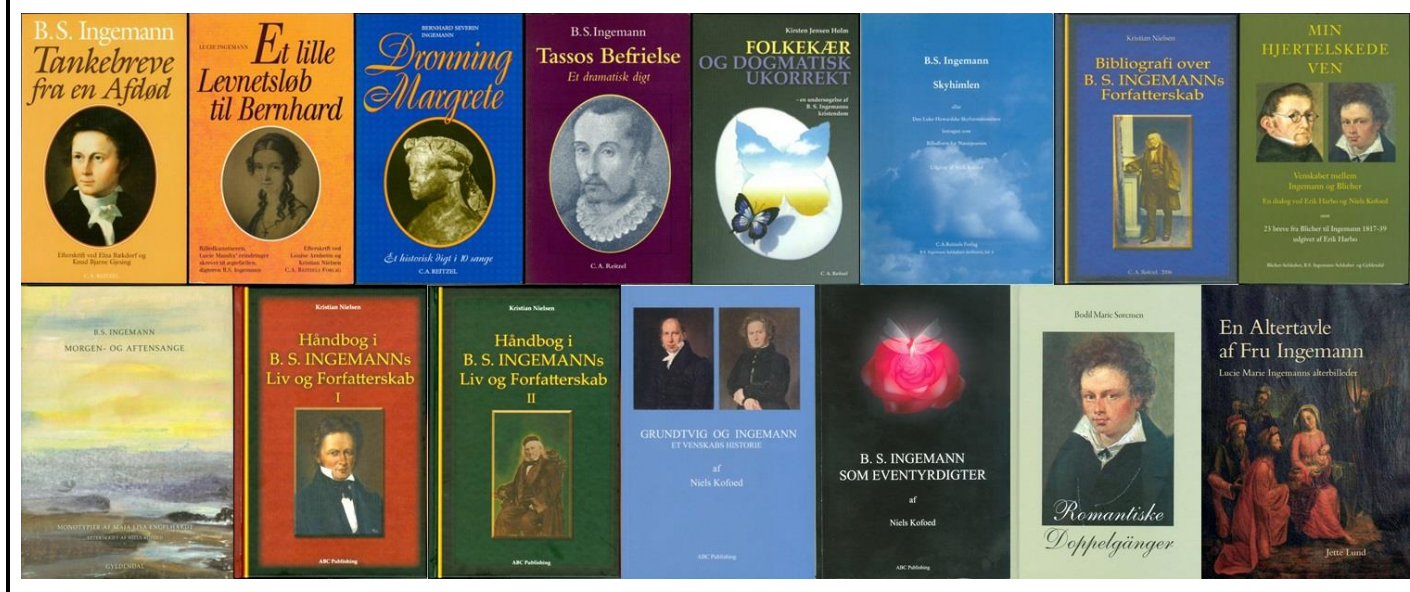

Kirsten Jensen Holm
- Forfatter

Kirsten Jensen Holms bog *Den fremmede blomst* ~ B. S. Ingemanns dannelsesrejse 1818-19 er endnu ikke udkommet, men vil være til salg i forbindelse med adventsmødet i Bakkehuset. Et af de billeder, der vil være benyttet i bogen, er dette af Jørgen Roed: *En Afsked paa Toldboden* (1834). ~ Ingemann blev portrætteret i Rom af C. A. Jensen (1792-1870) 1818-19. I C. A. Jensen. *Af Sigurd Schultz*, bd. I (1932), s. 145 læses følgende tolkning: "Interessantest er vel Ingemann beskrevet. Han bøjer Hovedet lidt fremad, lyttende, ligesom paa Springet til at kaste sig ivrigt ind i Samtalen. Øjnene er drejet forskende ud mod Beskueren; de er smaa og levende, med rappe Bevægelser under den store, hvælvede, barnligt rundede Pande. Der er her en Skalkagtighed [o: spøgefuldhed og drilagtighed], der fint understreges af de dæmpede Glanslys paa Næse og Mund, og som man ikke umiddelbart sætter i Forbindelse med Digteren af de følsomme Sange".

Selskabets Skriftserie

Ingemann-Selskabets Skriftserie tæller 15 bind. De er udgivet i perioden 1995-2023. Flere er udsolgt, men de resterende sælges billigt eller gives væk ved nogle af selskabets arrangementer. Er man interesseret i at købe, kan man henvende sig til Kristian Nielsen under møderne. ~ Det er fortsat muligt at bestille bøger via hjemmesiden: ingemann-selskabet.dk.

Selskabets nyeste bog i skriftserien, Jette Lunds *En Altertavle af Fru Ingemann* (2018), koster kr. 175,-

B. S. Ingemanns Slægt

På de følgende sider vil flere af Ingemanns nære familie være afbildet og omtalt. Derfor denne slægtstavle, som af pladshensyn kun indeholder de nærmeste. Den er trykt i "Personallistoriske Samlinger" 1901, hvor der tillige er fyldig omtale af familien Ingemann.

Anne Kirstine f. o. 1732 + 1795, Søren Sørensen Ingemann f. 1735 + 1799,
g. 1755 m. Salte-Skipper i Stege Provst, Sognepræst til Torkildstrup og Lillebrønde,
Hans Sørensen Winther f. o. 1720. g. 1776 m. Birgitte Swane f. 1751 + 1809.

Søren Laurentius Ingemann, Sognepræst til Aarby, f. 1778 + 1813, g. 1810 m. Benedicta Maria Dorthea Elisabeth Kichebusch f. 1786.	Lars Swane Ingemann, Grosserer i København, f. 1779 + 1810, g. o. 1808 m. Anne Lene Johanne Irgens f. 1783 + 1864 (g. 2 ^o 1813 m. Justermester Peder Hostrup f. 1780 + 1830).	Hans Emanuel Ingemann f. 1780 + 1809, Handelskontorist i København.	Johanne Laurentze f. 1782 + 1839.	Bolette Fransiska f. 1783 + 1869, g. 1809 m. Pastor Niels Christian Spur f. 1776 + 1817.	Cathrine Nicoline f. 1784 + 1853, g. 1824 m. Ritmesier, Konsumtionsforvalt. i Hobro Friderich Georg v. Thorup f. 1770 + 1827.	Christopher Friederich Christian Ingemann f. 1787 + 1812, Té- og Porcellænsbandl. i Kbhvn.	Bernhardt Severin Ingemann, Konferensraad, knst. Akademidirektor i Sorø, f. 1789 + 1862, g. 1822 m. Malerinden Lucie Marie Mandix f. 1792 + 1868.
---	--	---	-----------------------------------	--	---	--	---

Søren Joacim Edvardt Ingemann f. 1809 + 1843, Parfumeabrikant i København, g. 1838 m. Mariane Aurelia Laurentzine Lauritzen f. 1811 + 1878.

Johan Adolph Bernhard Svane Ingemann f. 1838 + 1862, Telegrafist i København. Carl Johannes Valdemar Ingemann f. 1840, Arkitekt i København, g. 1868 m. Sofie Margrethe Madsen f. 1843.

Bernhard Svane Ingemann f. 1869, Arkitekt i Kbhvn., g. 1 ^o 1899 m. Fabrikejer 1897 m. Anna Møller f. 1871 + 1900, 2 ^o 1901 m. Ida Karberg f. 1879.	Sofie Margrethe f. 1871, g. 1899 m. Fabrikejer i Christiania Carl Konow Angell-Petersen f. 1865.	Aker Knud Ingvar Ingemann f. 1873, 1. Styrmænd i det asiatiske Kompagni.	Ove Valdemar Ingemann f. 1874 + 1899, Assistent i Københavns Grundejerbank.	Sigrid Agnete f. 1875.	Eduard Valdemar Ingemann f. 1878, Handelskontorist.
--	--	--	---	------------------------	---

Øverst til højre ses Ingemanns far, Søren Sørensen Ingemann (1735-1799), og hans mor, Birgitte Swane (1751-1809). Herefter følger deres otte børn. I litteraturen nævnes ofte, at Ingemann var den yngste af ni børn, men i denne oversigt er førstefødte, Johanne Laurentze Ingemann (1777-1778), ikke nævnt. I 1782 fødte Ingemanns mor en pige, som fik førstefødtes navn. Slægtstavlen går yderligere fem generationer tilbage, men disse er ikke interessante for de personer, der er omtalt i dette nummer af Tankebreve. ~ Man bemærker faderens mellemnavn Sørensen. B. S. Ingemann benyttede en sjælden gang pseudonymet *Severinus Sørensen*, og man forstår hvorfor.

Portræt af Ingemanns ældste bror

~ Søren Laurentius Ingemann (1778-1813)

Det er ikke så mange af Ingemanns helt nære slægtninge, der findes portrætter af, men der findes dog nogle: Ingemanns mor Birgitte Ingemann, f. Swane (1751-1809), søsteren Bolette Franciska Spur, f. Ingemann (1783-1869), og broderen Søren Laurentius Ingemann (1778-1813). Af denne bror har man i et stykke tid kendt til en grafisk gengivelse af en art (Sorø Museum), men nu kommer også et maleri til offentlighedens kendskab, nemlig her via Tankebreve. ~ Man vil kunne finde en del fotos af Ingemanns slægtninge på vores hjemmeside: ingemann-selskabet.dk.

Maleriet af Ingemanns ældste bror, Søren Laurentius Ingemann (1778-1813), har tilhørt B. S. Ingemann og har været i familiens eje indtil september 2023, hvor det blev sat til salg. ~ I *Personalthistoriske Samlinger* 1901, s. 199 står der om portrættet: Præsten Søren I., malet af Nordmanden Carl Frederik Vogt. Det kan spores tilbage til Ingemanns gudsøn, arkitekt Valdemar Ingemann (1840-1911). Mere herom ved en senere lejlighed. På maleriets bagside står der, at det er malet af Carl Frederik Vogt (1781-1834). Det er ikke signeret og er ikke omtalt i *Weilbachs Kunstnerleksikon*. At det forestiller Søren Ingemann er der ingen tvivl om, se næste side. ~ Brevet til højre er sendt til Velædle Hr. Studiosus B. S. Ingemann. Walkendorfs Collegium Kiöbenhavn fra Søren Ingemann, og er det eneste af sin art, der er bevaret i offentlige samlinger, se næste side.

Maleriet ejes i dag af Kr. Nielsen.

Søren Laurentius Ingemann blev student i 1794 (Nykøbing F.) og 5. maj 1801 cand. theol. Han var derefter hovmester hos Lensgreve Lerche på Lerchenborg indtil han i 1809 blev sognepræst i Aarby ved Kalundborg. Søren blev gift i Slagelse (Skt. Peders K.) 12. januar 1810 med Benedicte Maria Dorothea (Thea) Elisabeth Kichebusch (1786-1851). Sammen fik de datteren Birgitte Wilhelmine Ingemann, født 1812 i Aarby (hjemmedøbt 31. oktober), død 2. januar 1813, begravet sammen med sin far 14. januar 1813 (Aarby K.)

Der er ikke tvivl om, at maleriet til venstre og det grafiske portræt i midten forestiller én og samme person, nemlig Ingemanns ældste bror, Søren Laurentius. Til højre bagsiden af det grafiske portræt, hvoraf det fremgår, at det tilhører Sorø Amts Museum, det nuværende Sorø Museum.

Hvor meget Ingemann har kendt til sin ældste bror er nok begrænset; der var trods alt elleve år imellem dem og Søren døde allerede i 1813, men alligevel opnåede de et fortroligt forhold, læs næste side. B. S. Ingemann har skrevet digte til både Søren og hustruen Thea (1813, trykt 1813 & 1838, trykt 1864). ~ Der findes et brev, som Søren har skrevet til Ingemann, dateret 8. maj 1812 (*Sorø Akademis Bibliotek*), se side 6; det synes ikke at have relation til familieforholdene i denne artikel.

Tre nærtstående familiemedlemmer, moderen Birgitte Ingemann, f. Swane (1751-1809), søsteren Bolette Franciska Spur, f. Ingemann (1783-1869), og nevøen Søren Joachim Edvardt Ingemann (1809-1843), søn af Ingemanns bror Lars Swane Ingemann (1779-1810).

B. S. Ingemann skriver i sin "Levnetsbog" (1862), s. 32: *Broder Søren var saavel legemlig som aandelig en fortrinlig begavet Natur. Han blev siden sin yngste Broders¹⁾ fortrolige og opmuntrende Ven. Han besad en aaben og bestandig dybere udviklet Sands for al højere Digtning og Forskning. Han paavirkedes endel af Tidens aanden i sine første Studenterdage og kom ofte sammen med Toneangiverne i et Slags jacobinsk Klub²⁾. Han gjenvandt dog snart Ligevægten i Tidens Svimmelhed. Der var en Storartethed i hans Tænkemaade og en Høihed i hans Livsanskuelse, som afspejlede sig i de store, brune Øjne med rolig Foragt for al Lavhed og Smaalighed. Han blev, som theologisk Candidat, Hovmester i en adelig Familie og bevægede sig med Lethed og Selvstændighed i de Kredse, hvor Fødselsaristokratiet allerede med Finhed skjulte sine Fordringer og syntes at indrømme Aandsaristokratiet en Plads ved sin Side. Han vidste at undgaa Clientens ydmygende Stilling. (Han vilde saaledes heller ride bort fra Fester, hvor en Prinds eller Fyrste var Gjest, end indbydes med nedladende Gunst). Han virkede befriende og aandsudvidende paa sine Elever og modtog Kaldelsen ved Kirkepatronen til den Livsstilling, hvorved han tillige blev Familiens Sjælesørger, som en høiere Kaldelse fra den sande Kirkeherre, som han havde hørt fornegtet af Tidens stærke Aander og selv engang været nær ved at tabe Troen paa. Han havde vist ikke forgjeves hørt det mægtige Ord af Faderen i Torkilstrup Præstegaard, som nærmest var rettet til ham, den unge hjemkomne Student, men som den yngste Broder ogsaa hørte og aldrig kunde glemme.³⁾*

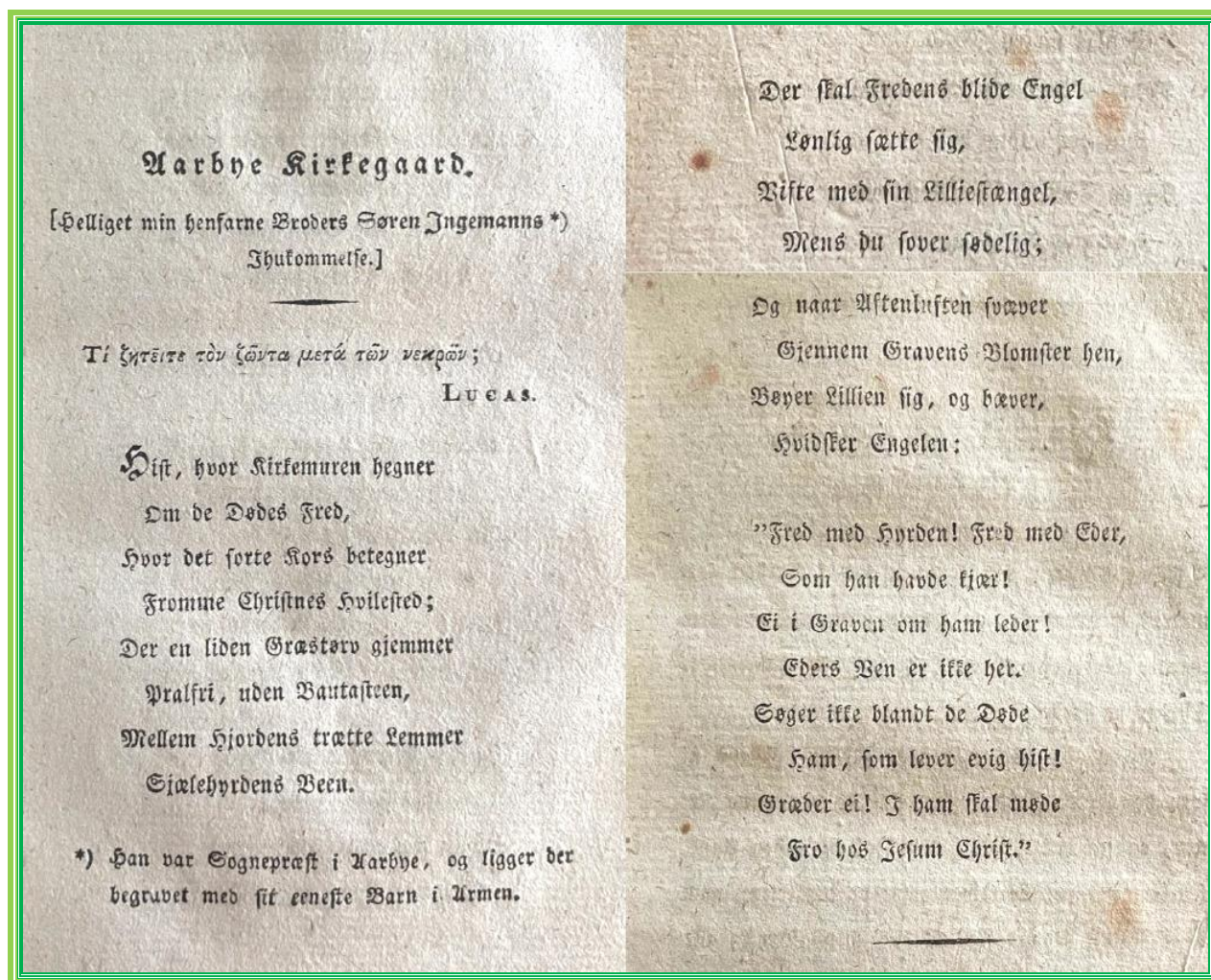

Torkilstrup præstegaard og kirke. Her blev holdt mangan disput mellem teologer. I haven finder man Ingemanns Mindesten (rejst 1889) med navn og årstal samt følgende digt:
**GIV TID! OG LIVETS TRÆ BLIR GRØNT, MAA FROSTEN DET END KUE.
 GIV TID! OG HVAD DU DRØMTE SKØNT, DU SKAL I SANDHED SKUE!**

¹⁾ Ingemann taler om sig selv i tredie person, hvilket er gennemgående i levnedsbogen.

²⁾ "Hos en vis Bogtrykker Vinding i Kjøbenhavn, hvor Bevægelsens stærke Aander gik ud og ind".

³⁾ Herom fortæller Frederik Barfod (1811-1896) i *Illustreret Tidende*, 27. Mai 1860: "En ung Student var kommen hjem fra Kjøbenhavn. Han var nys (1795) bleven udmærket til 2den Examen, og hvad mere var: de allernyeste Opdagelser paa Theologiens Omraade havde han baade i Hoved og Lomme, baade de wolfenbüttelske Fragmenter, og hvad man ellers kaldte dem. I et Selskab hos en af Nabopræsterne godtgjorde altsaa Studenten med rask Veltalenhed, at Jesus Christus var ganske vist en Viismand, en stor Lærer med sunde og rene Moralprinsipper, men Guds eenbaarne Søn og selv Gud, nei - - Da reiste gamle Provst Ingemann sig, og med en ganske eiendommelig Kraft og Alvor i Betoningen erklærede han: "Den, som fornægter Christi G u d d o m, fornægter Christendommen!" Hermed var Samtalen sluttet, men Bernhard [se note 1] havde overværet den, og Indtrykket af Faderens Ord blev aldrig udvisket eller svækket".

Den første og de to sidste af i alt ti strofer af Ingemann digt:

Aarby Kirkegaard. [Helliget min henfarne Broders Søren Ingemanns *) Ihukommelse.]

Digtet er trykt i *Procne* (1813), s. 41-45. Førstelinie: "Hist, hvor Kirkemuren hegner".

*) Han var Sognepræst i Aarby, og ligger der begravet med sit eneste Barn i Armen.

Under overskriften har Ingemann valgt et citat efter Lucas, som står på oldgræsk: *Hvorfor søger I efter den Levende blandt de Døde.* (Luc. 24.5). Men hvorfor mon på oldgræsk? Formanden for Ingemann-Selskabet, provst emeritus Peter Balslev-Clausen, mener, at Ingemann har valgt at citere skriftstedet på græsk, som det står i evangeliet, for at vise, at han mener det alvorligt. I 1813 var kendskabet til det nytestamentlige græsk så udbredt, at kun de færreste ville være i tvivl om, hvad der stod, ligesom man næppe har opfattet det som et særligt koketteri eller lignende fra Ingemanns side. Ingemann har valgt dette skriftsted for at knytte de dødes opstandelse sammen med Jesu opstandelse, mener formanden, og det passer jo fint med digtets grundtanke.

➤➤➤

Den lille ny familie fik ikke mange år sammen. Det tog meget hårdt på enken, der først døde 38 år senere. Søren's dødsannonce blev indrykket af enken i: *Tillæg til den Danske Statstidende. Udgivet, trykt og forlagt af Brødrene Berling.* Fredagen, den 22de Januar 1813. No. 7: "† † † At det har behaget Gud den 6te Januar at bortkalde til et bedre Liv min elskede Mand Laur. Ingemann, Sognepræst til Aarbye Menighed, efterat vort eneste Barn 4 Dage forud havde forladt os, bekiendtgjøres herved Familie og Venner fra den dybtsørgende Enke og Moder. Thea Ingemann."

Ingemann skrev et digt, som blev udgivet samme år som Søren døde, og det blev trykt i Ingemanns tredje digtsamling, *Procne* (1813), se fotos herover, og senest er det trykt i Ingemanns *Samlede Skrifter*, 4. afd., bd. II, 1863, s. 23-26. Ingemann skrev også et digt i forbindelse med Thea Ingemanns død, se nedenfor. Både Søren og Thea døde af "Lungesot" (☞: tuberkulose), som mange døde af på Ingemanns tid.

Ingemanns digt til broderens enke, Benedicte Maria Dorothea (Thea) Elisabeth, f. Kichebusch (1786-1851), er kun gengivet i Ingemanns *Samlede Skrifter*, 4. afd., bd. IX, 1864, s. 145-146, men muligvis i samtidige tidsskrifter. Det er et meget smukt og medfølelsefuldt digt, som her skal gengives i sin fulde længde:

Thea Ingemann*)

Hun sad og ventede stille,
Imens en Slægt henfoer:
Hun ville sin Sjæl ei skille
Fra ham, hun elskede paa Jord.

Hun vilde Hjertet ei vende
Fra ham, der var hos Gud:
Hun vidste, han ventede hende,
Naar Prøvens Dage randt ud.

Der hang paa Væggen et Billed ~
Hver Dag hun saa derpaa,
Og Sjælen i Øiet spilled,
Mens brune Lokker blev graae.

Hun krummet laa paa sit Leie
Og saa fra Verden ud;
Hun havde til Trøst i Eie
Sin Kjærlighed og sin Gud.

Og kjærlig saa hun til Alle,
Og Haabet holdt hun fast,
Og Troen hun lod ei falde,
Til Himmelforhænget brast.

Ingemanns note:

*) Født Kikhebusch (født den sjette Marts 1786, død den ellefte Marts 1851), Enke i 38 Aar efter min Broder, Søren Laurentius Ingemann, der var Sognepræst i Aarby. (Cfr. Mindedigtet: Aarby Kirkegaard. Sml. Skrift. Fjerde Afdel. Andet Bd. S. 23.)

Mon ikke det billede, der er nævnt i tredje strofe, er det, som er afbildet her i artiklens første side: *Der hang paa Væggen et Billed ~ Hver Dag hun saa derpaa.*

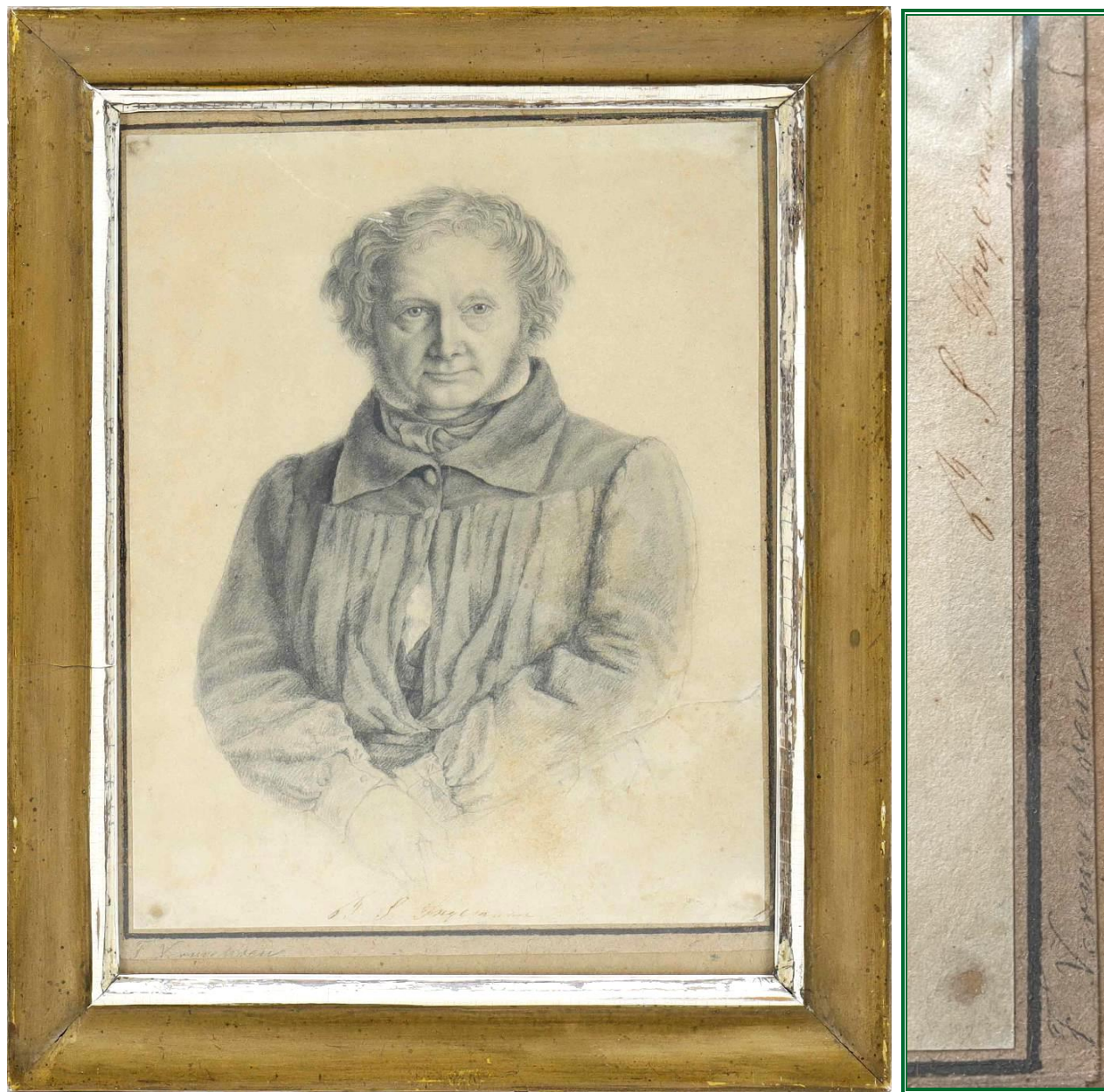
I en artikel af V. Heise: "Lidt om Ingemanns Hustru fra Dagene kort før hendes Død", trykt i *Flyvende Blade for Literatur, Kunst og Samfundsspørgsmaal*, redigeret af Vilhelm Møller, 15. Mai 1875, III. Samling. No 7, s. 53-54, kommenterer Møller Heises artikel, hvori det hedder, at digtet "Hun sad og ventede stille" passede på Lucie Ingemann, og det kan man jo godt forstå, når man læser de første to strofer af Ingemanns digt *Thea Ingemann*.

Thea Ingemanns autograf i et eksemplar af Ingemanns *Holger Danske* (1837)

Endnu et Ingemann~Portræt

Et fra litteraturen kendt portræt af Ingemann er Vermehrens blyantstegning fra 1841. Johan Frederik (Frits) Nicolai Vermehren (1823-1910), som var elev på Sorø Akademi 1838-1842, tegnede altså den 52-årige Ingemann da han var 18 år, og det er lykkedes den unge elev at skabe et udtryksfuldt portræt af sin dansklærer og ven. Det er signeret "F. Vermehren" nederst til venstre, og Ingemann har signeret det med sit karakteristiske "B. S. Ingemann" under tegningen.

Dette billede har tilhørt B. S. Ingemann og har været i familiens eje indtil september 2023, hvor det blev sat til salg. ~ *Udstilling af Soransk Kunst 1586-1936* (1936) oplyser, at det "Ejes af Fru Grosserer Søren Jensen" (o: Sigrid Agnete Jensen, f. Ingemann (1875-1954)), datter af Ingemanns gudsøn Valdemar Ingemnn (1840-1911), der var søn af Ingemanns yngste sønnesøn Søren Joachim Edvardt Ingemann (1809-1843). Disse er nævnt her fordi de optræder i litteraturen. Se i øvrigt slægtstavlen side 5. ~ Det har været udstillet på Sorø Museum i 1989, gengivet i Per Sallings *Fra Tugtens Tid. Erindringer fra Sorø Akademis Skole 1822-1962* (1990), s. 51, og i *Registrant over B. S. Ingemann og Lucie Ingemann, f. Mandix papirer og bøger i offentlige samlinger ...* (1992), s. 45. ~ Vermehrens i alt tre portrætter af Ingemann står nævnt og kommenteret i Kristian Nielsens: *Håndbog i B. S. Ingemanns Liv og Forfatterskab* (2009), bd. II, side 64, 66 og 74.

Billedet ejes i dag af Kr. Nielsen

Skitsebogen

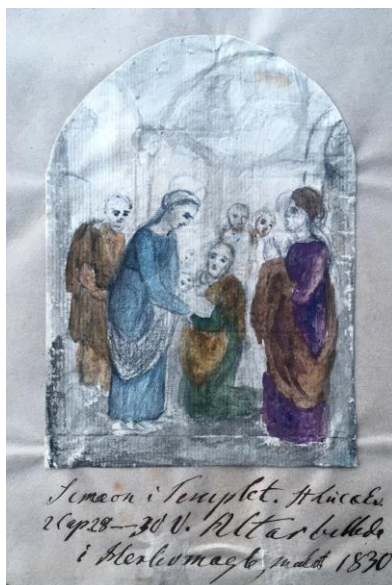
Denne gang skal Tankebreves læsere præsenteres for en af Lucie Ingemanns helt store skitser fra Skitsebogen. Maleriet er ikke kendt i offentlig sammenhæng, men kan stadig være i privat eje. Proveniensen kendes ikke. De små skitser til venstre har været bragt tidligere her i bladet.

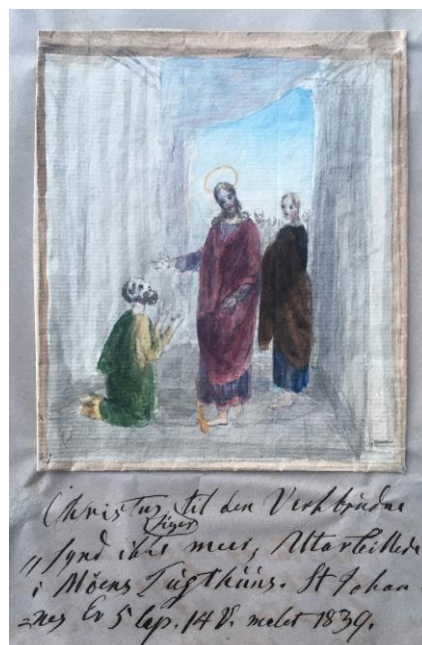
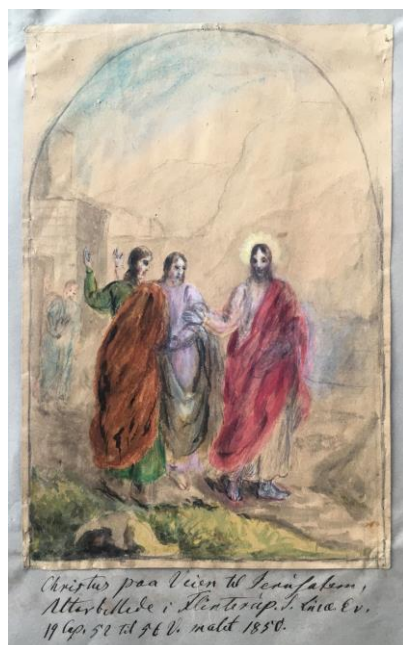
Under den store skitse har Lucie Ingemann skrevet: Vola, som, efter at have spaaet Gudernes Fald i Ragnarok, slutter en Spaadom med at sige "Da kommer den Mægtige, stærkt fra Oven, og bringer den Fred, som altid skal være". Disse Ord havde jeg malet, med Runer paa hendes Stav paa Islandsk. I Baggrunden seer man Geiser. Væxterne ere dem som groe paa Island. 6 Quarter høit 22 Tommer bredt. Øverste til højre har Lucie skrevet om de små skitser til venstre.

Seks af Lucie Ingemanns altertavleskitser

Lucie Ingemann var en flittig maler. Udover de ca. 50 blomsterstykker, hun har lagt navn til, har hun malet ligeså mange altertavler. Hun har omhyggeligt skitseret dem alle og sat dem ind i Skitsebogen, et eklatant vidne om hendes og Ingemanns liv og virke. Under hver skitse står angivet nytestamentelige tekster, vedføjet skrifthenvisninger. De er samlet i en sen alder, og der er enkelte fejl i henvisningerne. De fleste af tavlerne eksisterer stadig, dog kun få som altertavler.

Her er det fra venstre *Bebudelsen* (Luc. 1.28-30), altertavle fra 1838 til Ollerup Kirke (Fyn), *Simeon i Templet* (Luc.2.28-30), altertavle fra 1830 til Herlufmagle Kirke, og *Börnenes Hosianna* (Matt.21.14) (j: Matt.21.15), altertavle fra 1847 til Lillebrænde Kirke (Nordfalster).

Fra venstre: *Christus, som nedbeder Velsignelse over Menneskeslægten* (Johs. 17.11), altertavler fra 1835 og 1847, samme motiv/skriftsted til kirkerne i Giv (Jylland) og Sorterup (nf. Sorø). I midten og til højre to skitser til altertavler, som ikke eksisterer længere (eller måske er i privateje): *Christus paa Veien til Jerusalem* (Luc.19.52-56) (j: Luc.9.52-56), altertavle fra 1850 til Flinterup Kirke, og *Christus siger til den Verkbrudne "Synd ikke meer"* (Johs. 5.14), altertavler fra 1839 til "Möens Tugthuus".

Frederik VI's Mindestøtte i Skanderborg

I sidste nummer af Tankebreve bragte vi tekst og billeder fra General Olaf Ryes Gravminde på Garnisons Kirkegård ved Østerport i København. Denne gang gælder det Frederik VI's Mindestøtte på Skanderborg Slotsbanke, hvis inskriptioner hele vejen rundt er forfattet af Ingemann.

Frederik VI (1768-1839), konge 1808-1839, var i sin tid med til at indføre landboreformerne. Stavnsbåndet var indført i 1733 og betød, at bønderne var bundet i deres hjemstavn, men ordningen var forhadet. Stavnsbåndet blev ved lov afskaffet 20. juni 1788, og den sikrede den danske bondestand frihed og en ny position i samfundet.

Frihedsstøtten i København blev rejst i 1792 som et minde om stavnsbåndets ophævelse, men jyderne ønskede deres egen mindesten over Fr. VI.

I 1840 blev der nedsat en kommission bestående af fremtrædende jyske mænd. Himmelbjerget var på tale, men det endte med Skanderborg Slotsbanke. Den 16 tons tunge sten blev fundet i Tinning Skov ved Frijsenborg, og det tog 13 dage at transportere den de 40

km. til slotsbanken, et hårdt arbejde for de mange mænd og 32 heste.

Efter ankomsten blev stenen tilhugget, og man fik salmedigteren **B. S. Ingemann** til at forfatte inskriptionerne. Tegningen til mindet blev bestilt hos professor G. F. Hetsch (1788-1864) fra Kunstakademiet i København, busten blev modelleret af Bertel Thorvaldsen (1770-1844) og mejslet af billedhugger C. F. Holbech (1811-1880).

Chr. VIII (1786-1848) og H. C. Andersen (1805-1875) deltog i festlighederne ved afsløringen den 31. juli 1845 sammen med 30.000 tilskuere. Noget af en folkefest, må man sige. Slotsbanken er et forholdsvis lille område.

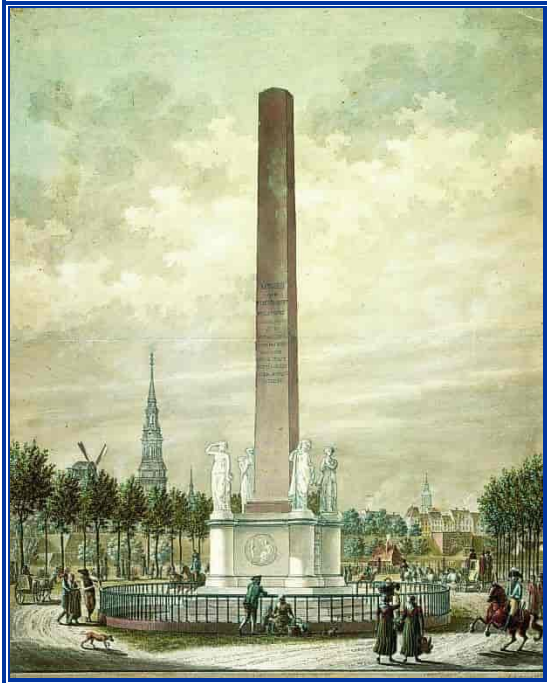
[Ingemann deltog ikke].

Udvalgte citater fra planche på slotsbanken.

Frederik VI's Mindesmærke på Skanderborg Slotsbanke, rejst 1845.

I 1837 havde Frederik VI sat gang i bestræbelserne for et museum, der skulle rumme Thorvaldsens samling. Da Thorvaldsen ved flere lejligheder havde lavet buster af kongen, så var det oplagt, at en af dem skulle smykke Frihedsstøtten på Slotsbanken.

Frihedsstøtten i København

Opført 1792-1797 uden for Vesterport, det nuværende Vesterbrogade ud for Københavns Hovedbanegård.

Bregnsbo, Michael; Olden-Jørgensen, Sebastian: Frihedsstøtten i Den Store Danske på lex.dk. Hentet 24. september 2023 fra:

<https://denstoredanske.lex.dk/>

Den jyske Frihedsstøtte skulle selvfølgelig afsløres ved en stor folkefest. Alle sejl blev sat til, og på samme dag den 31. juli, som Frihedsstøtten i København blev grundlagt, afslørede man i Skanderborg den jyske Frihedsstøtte i 1845. Der blev festet på Slotsbanken og i Dyrehaven, hvor der var tændt festblus til den lyse morgen.

H. C. Andersen skriver 1855 i sin selvbiografi "Mit livs eventyr":

I slutningen af Juli skulde ved Skanderborg Monumentet for Kong Frederik den Sjette afsløres, jeg havde efter Comiteens Anmodning skrevet fest-Cantaten, Hartmann satte den til Musik, og Studenter-Sangforeningen vilde udføre den; de Syngende ligesom Componist og Digter bleve naturligvis indbudne.

I smukke Bugter mellem de høje Banker med prægtige bøge strækker sig Indsøen, hvor Christian den Fjerde i sine barndomsaar legede Sømand, paa Slotsruinen er Kirken reist og foran den staaer Monumentet, et arbejde af Thorvaldsen. Der var meget Gemyt, vil jeg troe, men meget lidt Orden, Folk brød ind over Skranken for bedre at høre, ingen Ting hørte man, Vinden bar Musik og Sang bort fra det egentlige Centrum, Talerens stemme forsvandt i luften; det egentlige for mig, smukkeste Moment var om aftenen efter Afslørelsen af Monumentet; rundt om dette vare Begkrandse tændte, de kastede deres vaklende Skjær ud over Søen; inde i Skoven glimrede tusinde Lys, og Dandsemusikken klang fra Teltene; rundtom paa alle Banker, mellem Skovene og høit over disse, bleve nu Festblus tændte, der lyste i Natten, som røde Stjerner. Der laa over Sø og Land en Fred, en Sommerduft, som Norden eier i sine dejligste Sommernætter. Skyggerne af hver, som gik mellem Monumentet og Kirken, glæde svævende, store, hen ad den røde Muur, som var det Aander, der tog Deel med i Festen.

➤➤➤

Omtalte personer i artiklen: B. S. Ingemann, Frederik VI, C. F. Holbech, Bertel Thorvaldsen, G. F. Hetsch, H. C. Andersen & Christian VIII.

Af Ingemanns *Erindringer om Kong Frederik den Sjette*
~ trykt i *Samlede Skrifter*. 4. afd., bd. 8. Kbh. 1845, s. 38-39:

Indskrifter paa Kong Frederik den Sjettes Mindestøtte paa Skanderborg Slotsbanke)*

Sjette Frederik
kjærligt mindes.
Folket opreise
hans Bautasteen.

”Gud og Retfærd!”
Stod i hans Skjold.
Om kjærligt Retsind
Taler hans Gjerning.

Frihedsglæden
Stod for hans Blik,
Og brudt blev Aaget,
Lænkerne knustes.

Aandspauluner
Reiste hans Haand,
Og Aandsbedrifter
Lyste fra Norden.

Folkeaanden
Kongen gav Røst.
Hans Eftermæle
Lever med Folket.

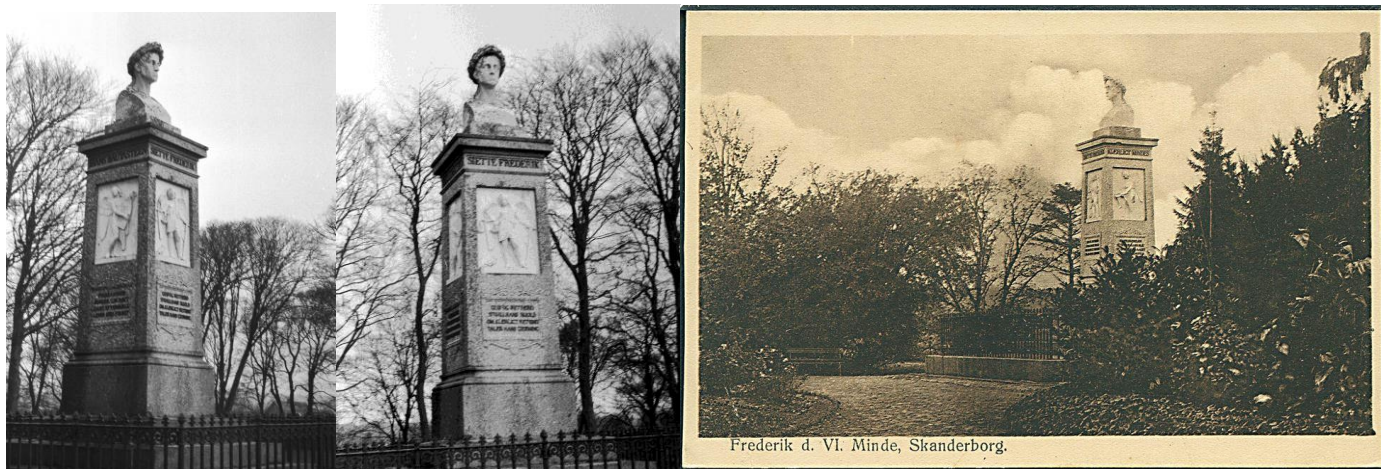
Prydet med Bertel Thorvaldsens basrelieffer, jfr. Ingemanns note:

*) *Mindestøtten afsløredes den 30te Juli 1845 [j: 31.juli 1845]. De første 4 korte Linier staae øverst paa Støttens 4 Sider under Kongens colossale Brystbillede. Indskrifterne slutte sig nøie til de 4 Basrelieffer af Thorvaldsen, hvorunder de staae, paa Mindestøttens 4 Sider. Billederne forestille 4 Genier eller Engle, der, som hans Livsidees Aabenbarere, ved Emblemer betegne de 4 fremhævede Hovedmomenter i Kongens Liv og Virksomhed.*

Billeder af Frederik VI's Mindestøtte på Skanderborg Slotsbanke

Hele monumentet. I baggrunden ses Skanderborg Slotskirke.

Gamle fotos af monumentet.

Et par detaljer.

Tre af inskriptionerne med Ingemanns tekster.

Kr. Nielsen

Unikke Ingemann-Bøger

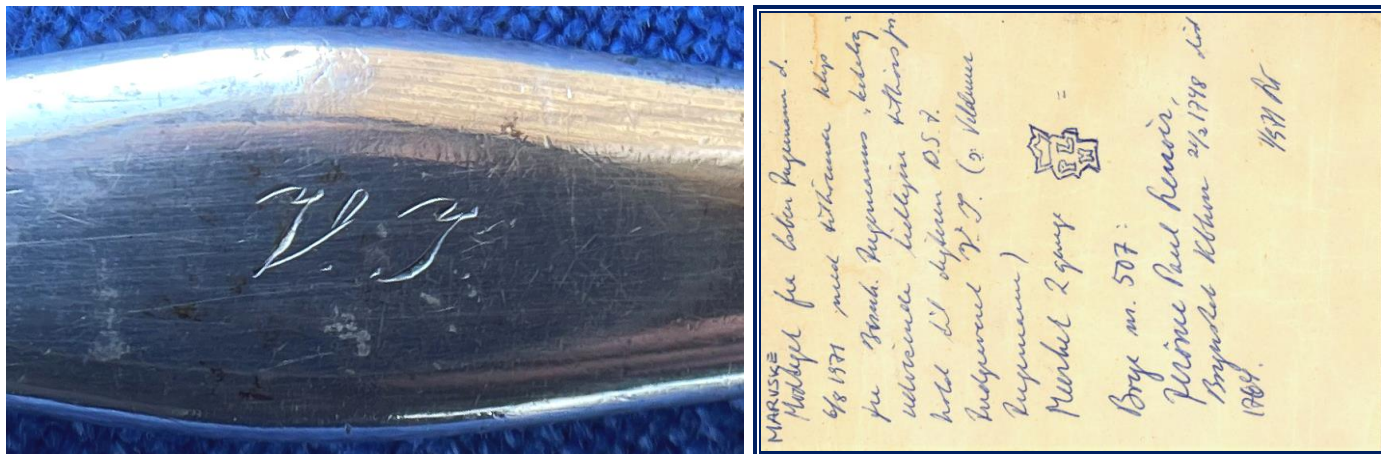
Af og til dukker der en hel samling Ingemann-Bøger op hos et af de eksisterende auktionshuse i Danmark, og vil man have fingrene i dem, må man stå tidligt op, med andre ord, til lommerne. I nedenstående tilfælde var der mange dedikationseksemplarer, og hele samlingen kostede tæt på 30.000 kr.

Denne samling indeholder flere dedikationseksemplarer, bl.a. Ingemanns *Kunuk og Naje eller Grønlænderne* (1842), med dedikation til Louise Bergsøe (1797-1869), *Dramatiske Digte*, 2. udg. 1853, med dedikation til Charlotte Wilster (1806-1893), *Confirmations=Gave* (1854), med dedikation til Ingemanns gud søn Valdemar Ingemann (1840-1911) (har tidligere været omtalt her i bladet), og *Landsbybørnene*, 2. udg. 1860, med dedikation til Elise Wülm (1800-1866). Personerne optræder i litteraturen, i Ingemanns brevvekslinger og i diverse biografier, og de er kendt af både Lucie og B. S. Ingemann.

Unikke Ingemann~Effekter

En del effekter som har tilhørt Ingemanns er kommet til offentlighedens kendskab de senere år, bl.a. Lucie Ingemanns Skitsebog og Raderinger, og billeder, forestillende familien Ingemann (omtalt her i bladet). Det har ikke alt lige stor interesse, men er med til at tegne et nuanceret billede af Ingemann.

Ingemanns *Marvske*. Initialerne "V.I." står for Valdemar Ingemann (1840-1911), som var søn af Ingemanns brorsøn, Søren Joachim Edvardt Ingemann (1809-1843), se slægtstavlen side 5 og portrættet side 7. Den er af sølv og har to mestermærker, jfr. medfølgende notat.

Ingemanns 28 cm. lange *Marvske*, for- og bagside. Ja, hvem skulle nu tro det?

Ingemanns salmebog *Den Forordnede Nye Kirke=Psalm=Boog...* efter Kongelig Befaling til Trykken befordret af Thomas Kingo (1749). Om det er Ingemann, der har slidt den i laser, melder historien ikke noget om. ~ Ingemann har utvivlsomt haft flere salmebøger.

Effekterne ejes i dag af Kr. Nielsen

Ingemann-Selskabets Årsberetning 2022-2023

B. S. Ingemann-Selskabets årsmøde med generalforsamling 2021-2022 blev afholdt søndag 18. september 2022 kl. 14.00 til 17.00 på Sorø Kunstmuseum. Årsmødet blev indledt med formandens velkomst efterfulgt af fællessang, Ingemanns og P. D. Rasmussens ”Sorø! Krans af Sø og Skove”. Årsmødets tema var Ingemanns *Morgensalmer til Brug for Eleverne i Sorø Academies Skole*, som Ingemann skrev i efteråret 1822 på opfordring af J. P. Mynster. Som prøve på morgensalmerne blev torsdagssalmen ”Lover Herren! han er nær” afsunget.

Efter pausen fortsatte mødet med B. S. Ingemann-Selskabets generalforsamling 2022. Generalforsamlingen blev gennemført efter selskabets love. Helge Trom blev valgt til dirigent og Kristian Nielsen til referent. Efter godkendelse af dagsordenen aflagde formanden beretning for selskabets virksomhed i det forløbne år. Denne beretning er efterfølgende offentliggjort i selskabets medlems-organ Tankebreve. Efter at årsberetningen var blevet godkendt, aflagde selskabets kasserer regnskab for regnskabsåret 2021-2022. Efter godkendelse af regnskabet fremlagde kassereren budget for året 2022-2023. Budgettet blev sammen med fastsættelse af medlemsbidraget for året 2022-2023, 100 kr., vedtaget af forsamlingen. Ved valg til bestyrelsen blev Helge Trom, Kristian Nielsen, Kirsten Jensen Holm og Ann Furholt Pedersen genvalgt. Efter generalforsamlingen konstituerede den nyvalgte bestyrelse sig med Peter Balslev-Clausen som formand, Johan de Mylius som næstformand, Flemming Bruun som kasse-

rer, Helge Trom som sekretær, Kristian Nielsen som redaktør af medlemsorganet ”Tankebreve” og selskabets internethjemmeside, og med Ann Furholt Pedersen og Kirsten Jensen Holm som menige medlemmer.

Selskabets adventsmøde blev afholdt 4. december 2022 på Sorø Kunstmuseum. Mødet formede sig som en litterær syngesalon, hvor en række lokale kulturpersonligheder: skuespilleren Henrik Jandorf, professor Johan de Mylius, sognepræsten og forfatteren Kristian Østergaard, historikeren og forfatteren Helge Trom og pastor emeritus Kirsten Jensen Holm, fortalte om deres yndlingsjulesalme/sang, som derefter blev sunget af forsamlingen som fællessang.

Sommermødet fandt i år sted søndag den 4. juni i Sorø, hvor først Sorø Akademis bibliotekar og medlem af B. S. Ingemann-Selskabets bestyrelse Ann Furholt Pedersen viste rundt i den nyrestaurerede Sorø Kirke, hvorefter litteraturhistorikeren professor Lis Møller, Aarhus Universitet, i Sorø Akademis Bibliotek i anledning af, at det til næste år, 2024, vil være 200 år siden, Ingemann udsendte sin første historiske roman, talte om ”Saxo i Sorø: B. S. Ingemanns historiske roman Valdemar Seier”.

Siden sidste årsmøde har bestyrelsen holdt møder torsdag 19. januar, onsdag 12. april og torsdag 17. august, alle gange i Sorø Akademis Bibliotek.

Også i det forløbne år er kommunikationen med selskabets medlemmer varetaget gennem selskabets velredigerede tidsskrift Tankebreve. Tidsskriftet, der redigeres af Kristian Nielsen,

omfatter op til 24 rigt illustrerede sider og bringer vægtige artikler relateret til Ingemanns liv og forfatterskab.

Tankebreve suppleres som kommunikation til medlemmerne af selskabets hjemmeside, Ingemann-Selskabet.dk, der løbende opdateres og flittigt benyttes af interesserede også langt uden for selskabets medlemskreds.

Også i år skal der her på B. S. Ingemann-Selskabets årsmøde lyde en

tak til alle, der på den ene eller anden måde har medvirket og medvirker til selskabets virksomhed, herunder ikke mindst Stiftelsen Sorø Akademi og Sorø Kunstmuseum for husly og samarbejde, men også de mange, der i og udenfor bestyrelsen bogstaveligt og i overført betydning har givet en hånd med.

Peter Balslev-Clausen

Siden sidst

Årsmødet 17. september 2023 fandt sted på Sorø Akademis Bibliotek, hvor hovedtaleren var professor Erik A. Nielsen. Han har den evne at kunne tryllebinde sit publikum uden at skele til et manuskript. ~ Efter kaffepausen var der generalforsamling. En bemærkelsesværdig ændring var kontingentforhøjelsen fra 100 kr. til 150 kr., som ellers har været uændret siden stiftelsen i 1992. Så mon ikke det var på tide?

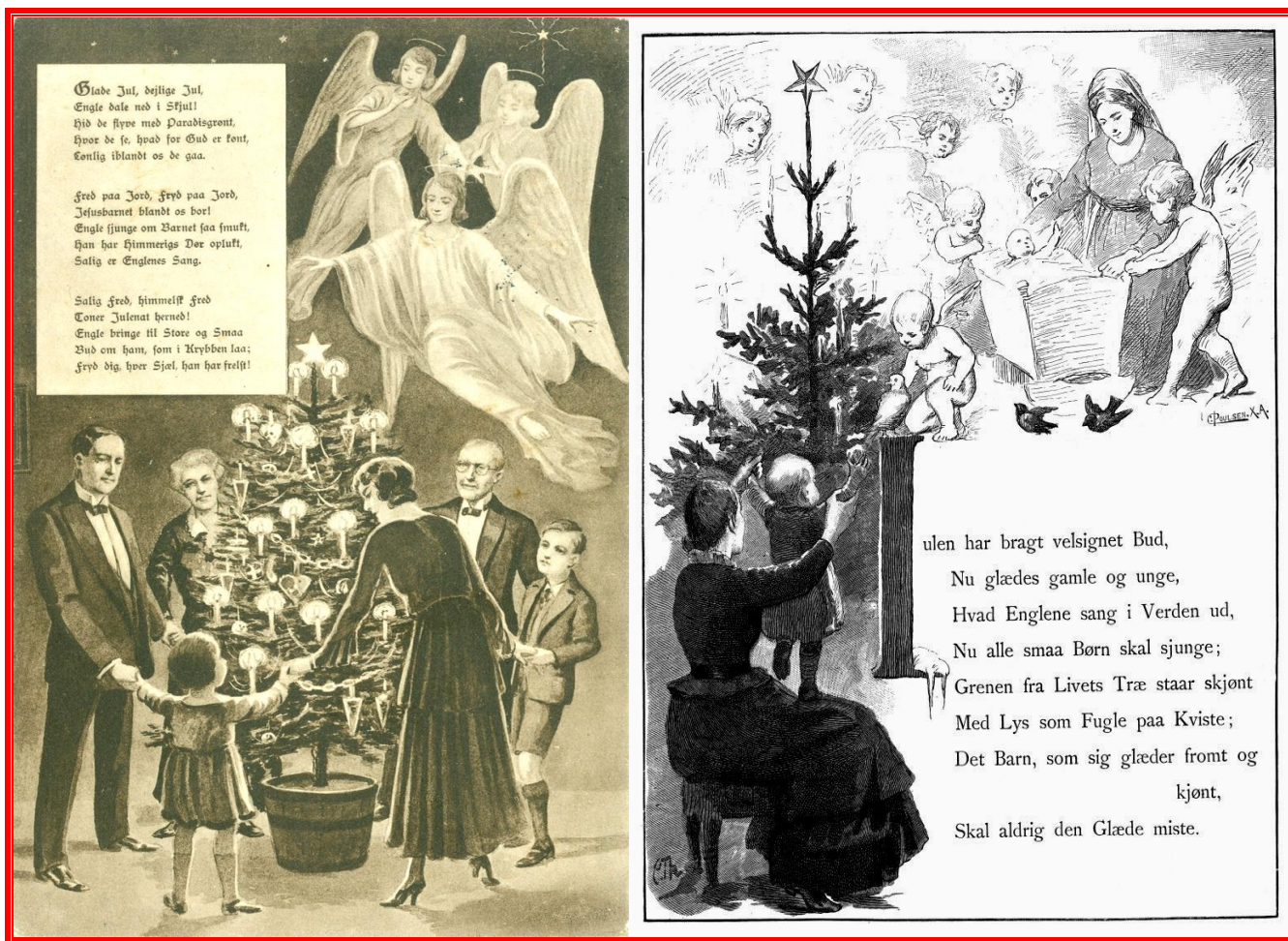
Kirsten Jensen Holm bød Erik A. Nielsen velkommen. Til højre Erik A. Nielsen.

Mon ikke der var omkring tyve tilhørere? Til højre to af Ingemann-Selskabets og Sorøs koryfæer, initiativtageren til selskabets stiftelse i 1992, Jørgen From Andersen, og en af de tre stifterne, Helge Torm (de andre to var Elna Bækdorf og Arne Gjerum).

Det varer ikke længe ~

Ingemanns var glade for Julen. Det vidner bl.a. Ingemanns elskede julesange- og salmer om. Der er for Ingemann et meget vigtigt budskab i netop Julen.

Her er det tv. et postkort fra ca. 1930 med teksten til *Glade Jul, dejlige Jul* (illustrator ukendt), ~ og th. første strofe af *Julen har bragt velsignet Bud*, illustreret af Carl Thomsen.

En af Lucie Ingemanns mange blomster fra *Skitsebogen*, som er malet med Tempera-farver, en type blandingsfarver (tempera betyder blande på latin) til kunstmaleri, der har været anvendt siden antikken, i dette tilfælde en rød nellike.

Kr. Nielsen

Notitser

Ifølge kulturkalenderen *Kultunaut* er der ikke nogle foredrag specifikt om Ingemann i den kommende periode. Der er ganske vist nogle omvisninger på f.eks. *Bakkehuset*, som inkluderer omtale af Ingemann, og nogle koncerter, som inkluderer sangbare tekster af Ingemann.

Holger Danske fra en tidlig udgave.

Se teksten i spalten overfor

Næste nummer af *Tankebreve* udkommer i forbindelse med selskabets forårs/sommermøde.

Modtag Nyhedsmail

Forud for alle møder sendes en Nyhedsmail ud til alle de medlemmer, som har tilmeldt sig denne ordning, og samtidig linkes det nye nummer af *Tankebreve*.

Der kan desuden være vigtige meddelelser, såsom ændringer i programmet, m.v. ~ Seneste nyt vedrørende *Kulturkalenderen* ~ og *Hjemmesiden* kan også læses i nyhedsmailen.

Send en mail til undertegnede på :

ingemann1859@gmail.com

Kr. Nielsen

Ingemann-Citater

På Ingemann-Selskabets seneste møde i Sorø (17. september d.å.), talte Erik A. Nielsen om bl.a. Ingemann og Solen, og han citerede fra Ingemanns *Holger Danske* (1837), som er et af Ingemanns hovedværker fra perioden. Ingemann var en fremragende lyriker, hvilket *Holger Danske* er et godt eksempel på. Her er lille, velkendt udvalg fra side 135-136:

Holgers Sang om Livet

*Jeg saae kun tilbage.
Mig Livets Lyst bortklang;
Da toned mig i Sjælen
saa trøstelig en Sang:
See frem, men ei tilbage! ~
Hvad Hjertet attraaer,
Maaske dog engang under Solen du naaer.*

*Lad rulle det Svundne i Tidernes Elv!
Det Liv der ei bortfarer, er Sjælen dog selv.
Har Sjælens Liv ei Ende,
saa er der ingen Død,
Og vi er dog saagodtsom i Paradiset fød.*

*Hvor Livskilden springer,
didhen staaer min Hu.
Hvor Livstræet blomstred,
der blomstrer det endnu.
See frem, men ei tilbage! ~
Hvad Sjælen Attraaer,
Maaske dog engang under Solen du naaer.*

*Men naaer under Solen ei Sjælen
hvad den vil ~
Saa er der andre Sole og andre Stjerner til.
Og slukkes alle Sole og Stjerner engang ~
Dog Livets Kilde springer,
hvor evig den sprang.*

Bakkehusmuseet på Frederiksberg har undergået en del forandringer de senere år, såvel inde som ude. Hele huset er stort set inddraget til museum og man har skabt et udendørs miljø med orangeri og café.

Medlemskab kan tegnes ved henvendelse til kasserer Flemming Bruun: flemming.bruun@gmail.com eller via hjemmesiden: <http://www.ingemann-selskabet.dk/styled-11/Indmeldelse/>

Kontingent: 150 kr. pr. år. Selskabets konto i Nordea: 2863 - 6899 201 912.

Bogbestilling ved Kr. Nielsen på e-mail ingemann1859@gmail.com eller via hjemmesiden: <http://www.ingemann-selskabet.dk/Publikationer/Bogbestilling/>

Bestyrelsen pr. 17/9 2023

Peter Balslev-Clausen, formand
3034 7927 peter@balslev-clausen.dk

Flemming Bruun, kasserer
6159 2860 flemming.bruun@gmail.com

Johan de Mylius, næstformand
2532 4744 & 6595 8410
demyliusjohan@gmail.com

Ann Furholt Pedersen
5786 5794 ann@soroe-akademi.dk

Kristian Nielsen, redaktør
2392 0133 ingemann1859@gmail.com

Suppleanter:

Jette Coste
5783 4015 jettecoste@gmail.com

Helge Torm, sekretær
2993 1891 helge.torm@mail.tele.dk

Mette Skjoldan
5331 3311 mette@skjoldan.com

Kirsten Jensen Holm
2148 8755 kirsten@holmhome.dk

Redaktion af *Tankebreve*: Kristian Nielsen : ingemann1859@gmail.com
Hjemmeside : [ingemann-selskabet.dk](http://www.ingemann-selskabet.dk)

ISSN 2596-8408